

Albert Monteys, els referents d'un dibuixant

Per Jordi Riera Pujal

Albert Monteys (Barcelona, 1971) és una ànima lliure que es dedica a explicar històries mitjançant el dibuix. Creador de talent, li tira l'humor i la comèdia, però també l'encisa l'oportunitat de desenvolupar línies argumentals més complexes en còmics de ciència-ficció. Autor d'enorme lucidesa, sap analitzar l'actualitat del món del còmic amb una gran agudesia de pensament. **La franquesa** amb què parla de si mateix com a professional és la mateixa que utilitza quan es dibuixa com a protagonista en algunes de les seves obres. El fet de convertir-se ell mateix en un personatge de còmic l'ha convertit en un creador proper i entranyable per a un gran nombre de seguidors.

Des de la seva sortida de la redacció d'El Jueves l'any 2014, ha rebut diverses distincions per **Univers!**, la sèrie digital que també es pot trobar en paper, i ha guanyat, entre d'altres, el Premi Zona Còmic (2018), el Premi Carlos Giménez (2018) i el Premi Còmic Barcelona a la millor obra d'autor nacional (2019). L'any 2017 va obtenir reconeixement internacional quan va estar nominat al **Premi Eisner** en la categoria de millor còmic digital.

Entrevista

Quin futur li veus al paper com a suport de l'humor gràfic i del còmic?

Fa molts anys que hi ha la idea que no durarà i s'acabarà, però de moment hi és. Penso que, en camps com el còmic o l'humor gràfic, el salt al digital és molt difícil. Encara que jo ara mateix estic vivint molt del digital, li veig vida al paper. El que sí que penso que s'acabarà són els diaris i les revistes. D'aquí a vint anys no n'hi haurà, però el llibre penso que no s'acabarà. Jo abans comprava diaris en paper, i ara no. Tinc altres mitjans per informar-me. Penso que seguiran havent-hi diaris digitals, però en paper no. No disposaran de llocs on vendre's. La sagnia dels quioscs que tanquen és constant.

En una part important dels teus còmics hi surts com a personatge protagonista. D'on treus la idea de començar a fer-ho?

És una barreja d'influències. La principal ve del món del còmic i és Robert Crumb. Va ser impactant als divuit o dinou anys descobrir la seva manera totalment lliure d'ensenyar les seves «veritats». Moltes d'elles, la majoria de gent no les confessaria per vergonya ni als seus millors amics. També Woody Allen, quan es fa servir a si mateix com a personatge a les pel·lícules, com, per exemple, *Annie Hall*. M'interessa aquest tipus de personatge neuròtic que parla de les seves coses i que s'atreveix a interpel·lar el públic de vegades.

El show de Monteys, publicat a *Orgullo y Satisfacción*.

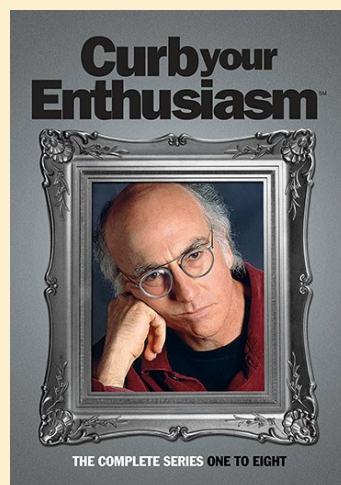
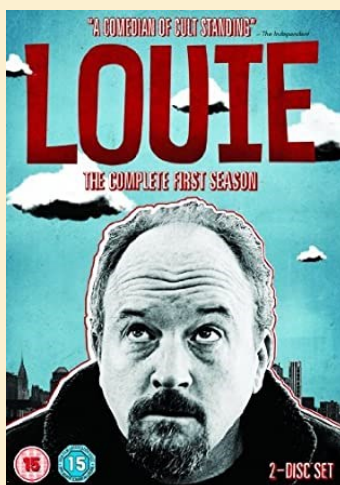
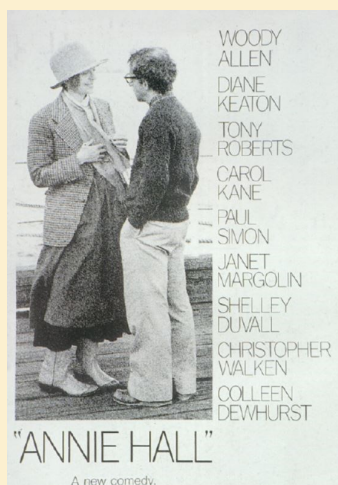
Són influències que he tingut, però en el cas d'*El show de Montey*s, que és el llibre on surto molt, el referent és Louis C.K. Veient-lo en la seva sèrie *Louie*, em van venir les ganes de fer el còmic. Un altre referent és Larry David, amb la sèrie *Curb Your Enthusiasm*. Les dues sèries tenen en comú que són d'un humorista que explica el seu dia a dia en primera persona i fa ficció del seu caràcter real. Totes dues em van resultar fonamentals per poder trobar el to amb *El show de Montey*s.

Fins a quin punt el personatge d'*El show de Montey*s s'acosta a la realitat o és una ficció?

Tant en les dues sèries com en les meves historietes, l'anècdota que les desencadena és real. La personalitat dels protagonistes més o menys hi surt reflectida, però ho has de convertir en una història que sigui interessant i divertida. El que s'explica, si fos real, seria insuportable. És una exageració d'una realitat.

Em pots parlar de les diferències entre el que fas quan parles de tu mateix en les historietes i el que narren ara moltes autores en l'anomenat còmic autoreferencial femení?

Crec que aquesta fornada d'humoristes que es dediquen a explicar una sèrie de vivències de les dones, el que estan fent és omplir un buit que ha existit durant molts anys al món del còmic. En general, historietes d'homes n'hi ha hagut sempre; en el cas de les dones, n'hi ha hagut molt poques. Nosaltres portem uns segles d'embranchada, i en el món femení això s'ha hagut d'omplir en els últims quinze anys. Hi ha hagut unes ganes de veure unes historietes que potser no eren tan personals, sinó que eren més per explicar tot l'univers femení. En el meu cas, jo entenc que, quan faig historietes, no estic explicant el món masculí, perquè no soc un representant prototípic, sinó que estic parlant de mi. Això que faig d'explicar-me a través dels còmics, no soc l'únic que ho fa. Molts dibuixant masculins i femenins, com el triplet canadenc Chester Brown, Joe Matt i Seth, expliquen la seva vida des d'un punt de vista realista. Jo tiro més cap a la comèdia, que és el meu fort. Si bé parteixo d'una anècdota certa, la manera com es desenvolupa i el final són inventats.

El Jueves, número 1283, 20/12/2001

Que t'aporta, com a creador, fer aquest tipus d'histories?

El més xulo és que t'adones que d'allò particular a allò universal hi ha un pas. Expliques una sèrie d'històries que t'han passat a tu i que penses que són molt especials, quan, de fet, el que passa és que serveixen perquè el lector, quan ho llegeixi, s'hi senti superidentificat. Al final tots pensem que som molt especials, però no ho som tant. Més o menys, tothom té les mateixes pors i les mateixes manies i els mateixos problemes.

Has tingut un «matrimoni de fet» amb Manel Fontdevila com a parella creativa. Heu compartit inclús sèries com *¡Para ti, que eres joven!* (1997) a *El Jueves*. Com us heu influenciat mútuament?

Per la meva formació com a autor, compartir amb en Manel ha sigut fonamental. Hi ha moltes coses que he agafat directament d'ell. Quan vam començar, ell ja portava molts anys fent humor. Va començar amb disset anys fent l'acudit diari al *Regió 7* de Manresa. Jo estava començant i ell era una màquina de fer humor.

La nostra unió va ser casual. Jo vaig entrar a *El Jueves* amb poc temps de diferència amb ell. Representàvem la nova generació que entrava a la revista. Eren els anys noranta i ens van convidar a entrar a la redacció per renovar la capçalera. Encara que nosaltres ens coneixíem i teníem pensaments afins, no ens havíem plantejat mai treballar conjuntament. Ens van unir des de la direcció i ens ho van encomanar en la primera reunió de consell en què vàrem anar. En JL Martín ens va dir: «Sou joves i heu de fer alguna cosa per a joves». Era un moment en què s'estava plantejant com havia de ser la continuïtat de la revista.

Aquesta associació, que va ser una idea externa, es va convertir en un equip que funcionava d'una manera molt natural. No ens costava gens de fer-ho, perquè teníem idees molt semblants, i penso que *¡Para ti, que eres joven!* es va convertir en una icona d'aquesta etapa d'*El Jueves*.

Nosaltres, com a parella creativa, funcionàvem com un matrimoni ben avingut. Moltes de les coses que fèiem ni tan sols les parlàvem: fèiem un llistat de quaranta temes, ens els repartíem i jo moltes vegades llegia el que feia en Manel quan veia la revista publicada. També perquè sempre entregàvem tardíssim, però, gràcies a la nostra afinitat a l'hora de tocar els temes, tot sortia molt rodat. Mai no vàrem repetir un acudit.

¡Para ti, que eres joven! El Jueves, número 1930, 19/05/2014

En Manel ha estat una de les meves influències principals pel que fa, que m'entusiasma, i per haver treballat durant tant de temps al seu costat. El fet que jo anés molt perdut quan vaig entrar a la revista i que ell ja sabés per on anava, va fer que em fixés en la seva manera de fer humor.

Un autor va rebent influències durant tota la vida creativa. Influències que poden ser molt diverses, des de les dels moments iniciàtics de la formació fins a les que pots rebre quan ja ets una persona professionalment madura. De quins referents podríem parlar en el teu cas?

Sempre diferencio molt entre les influències que reps quan t'estàs formant i les que incorpores a l'ADN d'una manera superbèstia. Inclús a vegades et resulten molestes, aquestes influències, perquè el temps passa i veus que ja no t'interessen tant, i les voldries canviar, però les tens molt interioritzades. La meva generació d'humoristes ha estat molt marcada pel fet d'haver-se criat en l'època en què Bruguera era omnipresent i Ibáñez era el primer que llegies.

El meu cas, la influència va ser Jan, un autor a qui torno constantment i en qui descobreixo coses noves. Per exemple, quan era petit no m'adonava que la ciutat que dibuixava era Barcelona. Ara mires les seves pàgines i t'adones que en la seva feina hi ha un orgull d'autor. No només era entregar les pàgines, era esforçar-se per fer bones historietes, i, si havia de treballar-se els fons de les vinyetes, ho feia. Per mi, Jan, tant pel seu tipus d'humor com pels referents que feia servir, és un pal de paller, és molt important.

El manga el descobreixo amb vint anys, que és quan esclata el fenomen *Bola de Drac*. M'interessa i m'agrada, però ja no forma part del meu ADN. La influència passa a ser més conscient. Si xucles alguna cosa d'allà no és de forma natural, sinó buscada. En canvi, hi ha una generació de dibuixants que ara estan a la trentena i el manga forma part d'ells mateixos, i això es nota molt en el seu traç.

A partir dels vint anys, les influències, encara que t'agradin molt, ja no s'arrapen tant al teu estil, les pots racionalitzar i utilitzar, però no són tan fonamentals. Per altra banda, quan ets jove, una pel·lícula, un llibre o la música t'exploten al cap i et poden arribar a commocionar. Quan ets més gran, aquest «enamorament» baixa en intensitat, tot t'ho prens d'una altra manera. Ja has vist moltes més històries.

Què en penses dels autors que es tanquen al seu estudi i pretenen aïllar-se del que fan altres creadors?

És molt important seguir consumint productes culturals. A vegades descobreixes autors que han perdut la curiositat per saber el que s'està fent, i penso que això es nota en la qualitat de la seva feina. S'estanquen i no avancen. En canvi, hi ha casos com el de Max, que sempre està atent al que s'està fent i sempre descobreix coses noves, i es nota molt en la seva obra.

Quan tenia setze anys em pensava que als quaranta estaria obsolet, pensava que havia d'aprofitar el temps. Com si amb aquesta edat fessis coses que ja no interessessin a ningú.

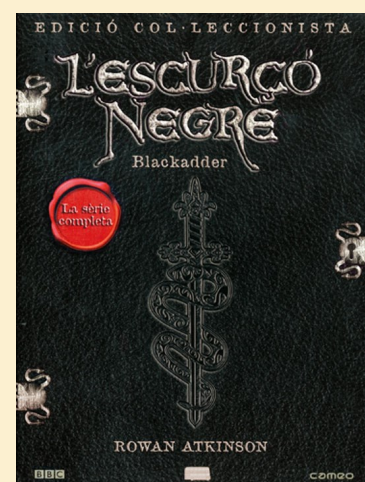
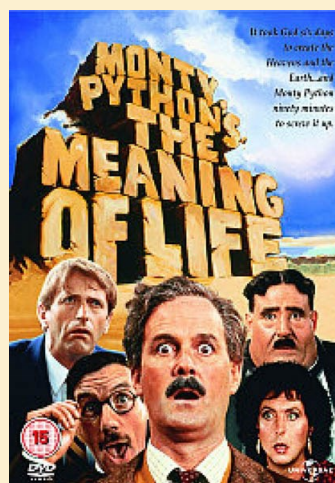
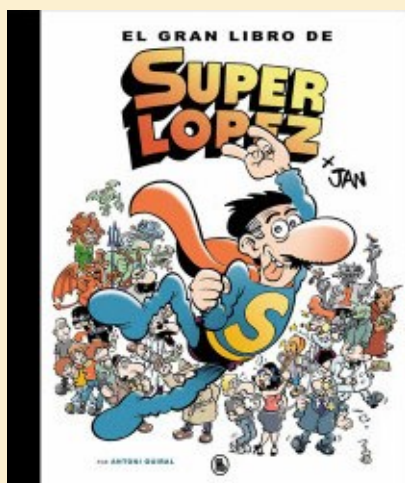
El que no sabia llavors és que als quaranta i tants m'hauria de reinventar. El 2014 vaig sortir d'*El Jueves* i ara estic més entusiasmada que mai fent còmics. Amb l'edat, els pensaments juvenils els poses al seu lloc.

Darrerament has comentat que l'humor d'actualitat ja no t'interessa tant. Pot ser que hi tornis puntualment, ja que els coneixements i el talent per fer-ho els tens?

L'humor d'actualitat és un tema que em vaig forçar que m'interessés quan era a *El Jueves* i després a *Orgullo y Satisfacción*. Ara sé que, si no m'hi va la vida, no en tornaré a fer més, més que res perquè no ho gaudeixo.

T'agrada l'humor de l'absurd?

Està molt bé tocar temes compromesos i donar una lliçó al final, si convé, però jo també reivindico el riure per riure. M'agrada la gamberrada per la gamberrada.

En aquest tipus d'humor, quines influències creus haver tingut?

Un dels referents absoluts són els Monty Python. Feien un humor que no estava lligat a la quotidianitat ni al costumisme, sinó que anaven disparant en totes direccions i de manera supercreativa. Penso que van començar un camí que s'acaba en ells mateixos. Tot el que ha vingut després ha estat post Monty Python, però no hi ha hagut ningú que renovi l'humor de manera tan bèstia. Els vaig descobrir amb quinze anys i fins ara no me n'he cansat. Em segueixen entusiasmant.

Es podien trobar pàgines amb humor de l'absurd o surrealista a dins d'*El Jueves*?

Quan vaig entrar a la revista hi havia la teoria que l'humor surrealista no agradava tant als lectors. A en Gin i en JL Martín els agradava el que feien grans dibuixants com en Miguelanxo Prado o el Tha, però creien que els lectors buscaven un humor lligat a la realitat. Pensaven que al lector mitjà li costava d'entendre aquell humor «ran».

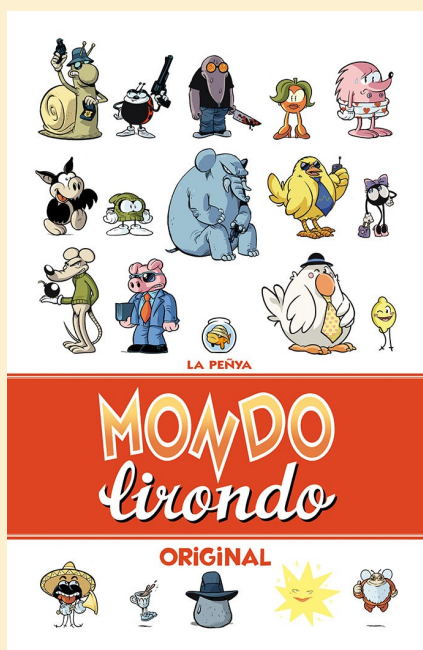
A *El Jueves* es partia de la base que s'havien de fer acudits ben explicats i que s'entenguessin bé. De fet, a la revista cada dos anys es feien enquestes i d'allà sortien les seves conclusions. Jo soc de tarannà dòcil; fins després de dos anys de ser-hi, no vaig començar a fer humor surrealista. Era el que m'agradava més i de mica en mica ho vaig anar fent.

Ens pots comentar els teus referents en un altre vessant de l'humor, el costumisme?

La manera d'enfocar el costumisme a *El Jueves* va ser fixant-me en la feina d'en Manel, que ja estava fent *La parejita*. Va ser un innovador a la revista per la seva manera de tocar aquests temes.

I fora d'*El Jueves*?

En el seu moment també em va interessar molt en Kevin Smith, perquè va ser el primer a fer humor sobre gent amb tendències friquis.

Feia acudits sobre personal que treballava en botigues de còmics i introduïa moltes referències al món de *Star Wars*. Tota aquesta cultura pop amb el temps s'ha convertit en un tòpic, i ara pots trobar milers d'acudits a Internet sobre *Star Wars*. La veritat és que ara m'interessa menys.

I els teus referents del costumisme en el món de la televisió?

Un parell de sèries molt importants van ser *Els joves* i *L'escurçó negre*. Em sabia els diàlegs de memòria. El tipus de diàleg que faig servir a les historietes han begut molt d'aquí. De fet, és un humor molt emparentat amb el de Monty Python.

I en el cinema?

Encara que no fos directament humor, em fixava molt en les pel·lícules de Stephen Frears dels vuitanta i principis dels noranta. Sortia un tipus de gent molt guarra, molt *working class*. Era un costumisme molt poc poètic.

L'estil costumista de la comèdia cinematogràfica que es fa a Madrid en els últims temps t'interessa?

A mi la comèdia espanyola del tipus Resines dels vuitanta i noranta sempre em va semblar que no tocava un món real, sinó una mena d'ambient postmodern especial. Era un món que jo no coneixia. Les pel·lícules d'Almodóvar no em desagraden, però per mi sempre ha estat un món molt llunyà. El context d'aquelles pel·lícules no tenien res a veure amb la realitat quotidiana en què vivia. Puc connectar més amb una pel·lícula dels anys cinquanta de Berlanga, perquè sento que està més lligada a una certa realitat.

Potser la diferència està en si en la història que expliquen aconseguir que els personatges es converteixin en entranyables i els puguis sentir com a pròxims o no.

Sí, tens raó, el fet és que sortia gent amb molta pasta, tots eren directors de cinema, actrius, gent pija. No sortia gent treballadora, era una mena de món paral·lel a la realitat. En canvi, amb en Berlanga sortia gent que vivia en un pis petit i a qui li costava arribar a finals de mes.

Alguns diuen que els escriptors es formen llegint, llegint i llegint. Com es forma un historietista?

S'ha de llegir bastant, s'ha de dibuixar bastant i també s'ha d'escriure. En el meu cas, la feina d'autor de còmic té més a veure amb l'escriptura que amb el dibuix. On noto que m'he d'esforçar més és quan escric.

Després, el dibuix és per a mi una part més relaxada, encara que també em resulta interessant.

No sé qui deia que cada dibuixant té dins seu 500 pàgines dolentes i que te les has de treure de sobre com més aviat millor. Penso que el més bàsic ha de ser produir i produir. Depenent de la intuïció i del talent, et costarà més o menys pàgines arribar-hi.

Quan vares començar a fer còmic?

Vaig començar a la facultat amb la penya del *Mondo Lirondo*. Fèiem el que ens donava la gana, sense cap mena de disciplina, amb el ritme que volíem. Això ens permetia divertir-nos molt, però també ens feia d'escola. Una de les influències importants que teníem eren les pel·lícules d'animació dels anys trenta, els curts dels Fleischer i dels primers Disney. Les històries tenien un punt de malson, un pòsit inquietant.

En moltes històries infantils tradicionals es poden trobar rastres de sadisme...

Sí, eren curts que poden provocar malsons a la canalla. Històries com la d'un personatge que es donava un cop al cap i somiava que els arbres l'atacaven. Penso que amb el temps s'ha perdut aquest punt de sadisme, ara els contes són més agradables.

Altres influències de còmic en els teus inicis?

Una de fonamental: Akira Toriyama, amb el seu *Dr. Slump* i *Bola de Drac*, que va ser el primer autor de manga que vaig llegir. Per mi, entroncava amb l'humor surrealista que m'agradava.

Com passes a professionalitzar-te?

A la facultat vàrem començar a aprendre a organitzar un guió. Dibuixàvem molt malament i de mica en mica vam arribar a fer-ho d'una manera competent. A *El Jueves* vaig entrar-hi amb vint-i-quatre anys; per casualitat, el dia que vaig arribar jo, hi havia un dibuixant que no havia entregat, i em van dir: «Si demà ens entregues una pàgina, ets dins». Vaig anar a casa, i ho vaig dibuixar com vaig poder.

El Jueves: Montey, Maikel, 29/3/2000; JL Martín, Montey, 2/6/2010; Montey, 9/10/2013.

Els primers anys ho vaig passar fatal. Em va costar fer el pas de dibuixar quan volia en els fanzins a haver de fer cada setmana dues o tres pàgines. Són dibuixos que ara no puc veure ni en pintura. A partir dels dos anys d'estar cada setmana entregant historietes, acabes assumint una gimnàstica mental que t'ajuda a fer la feina. Si al principi necessitava tres o quatre hores per trobar un acudit decent, al cap de quatre anys ja m'assentava i amb una mitja hora me'n podia sortir. No era tant a còpia de llegir, sinó de fer. Vas fent feina que pot ser discutible, però que, de mica en mica, sents que va reeixint. Vas aprenent a emprar els recursos i les eines per fer que el que expliques funcioni. Vas millorant el control perquè la distància entre el que tenies al cap i el que hi ha al paper sigui més petita. El lector potser no ho veu, però, per a un creador, que l'obra s'allunyi molt del que volies fer pot ser dolorós.

Ets dels autors que durant la seva vida quotidiana no deixa de donar voltes a les seves creacions, siguis on siguis?

Si no m'assec a pensar, jo no penso. Em fa enveja la gent que va amb una llibreta, se li acut coses i les apunta. A vegades he agafat llibretes quan he fet viatges, però no hi he fet res.

Has comentat en alguna entrevista que als vuit anys ja tenies clar que volies ser autor de còmics. Què t'atreia més, fer ninots o la possibilitat de crear històries?

Segurament les dues coses, però sempre he considerat que la meua feina és explicar històries. Jo no em considero un gran dibuixant, sinó un bon dibuixant funcional. El que m'agrada més és el llenguatge del còmic i no tant el dibuix en si. Per mi cada vinyeta és un subjecte i un verb, i de costat amb d'altres van fent una mena d'ortografia de la imatge. No necessito tant l'estilisme del dibuix o que sigui molt maco com que sigui llegible i interessant de veure. És en aquest punt on m'esforço més a organitzar tota la informació. Com a narrador vull agafar de la mà el lector i acompanyar-lo vinyeta a vinyeta per una bona història. El meu ideal de feina és fer-ho tot jo, escriure i dibuixar.

Vares estar molts anys en nòmina a *El Jueves*. De cop i volta et trobes el 2014 que no hi ha ningú que t'asseguri uns ingressos. Què va suposar el canvi?

De *El Jueves* vàrem marxar d'un dia per l'altre, sense un pla B i, en el meu cas, sense estalvis. Va ser el primer cop a la vida que no vaig dormir bé. Quan vaig marxar portava divuit anys fent cada setmana bàsicament el mateix. Encara que m'hi formés i m'agradés molt la feina que hi feia, l'etapa posterior ha sigut molt emocionant i n'he pogut gaudir molt. ealment ja era el moment de marxar, ja estava en un punt en què no em divertia el que dibuixava, i penso que el lector ho podia acabar notant.

Quan vares haver de muntar-te el teu propi estudi o lloc on treballar, vares patir el síndrome de l'actor que sempre està esperant que el truquin per fer una feina?

El fet de fer només humor et tancava l'accés a un mercat internacional?

Hi ha països que tenen capacitat d'exportar l'humor, fet que no passa en el nostre. L'humor dels Estats Units l'entendem tots perquè estem tots supercolonitzats culturalment. Jo era conscient que l'humor que feia a *El Jueves* no era exportable. En el cas d'algunes vinyetes perquè al cap d'unes setmanes ja no es copsava el sentit del context en què s'havien fet i no s'entien, i en d'altres perquè eren molt particulars d'aquí. Ara, per tant, és el primer cop que puc treballar per a fora i que tinc l'oportunitat que entenguin i valorin el que faig, i això ha coincidit amb el fet que he fet obres que no són tan humorístiques.

També has vist la teva obra més reconeguda que mai.

Sí, he obtingut molts reconeixements darrerament. *Univers!* s'ha emportat set o vuit premis i n'estic molt agraït, però em demostra que hi ha un cert estigma en el camp de l'humor.

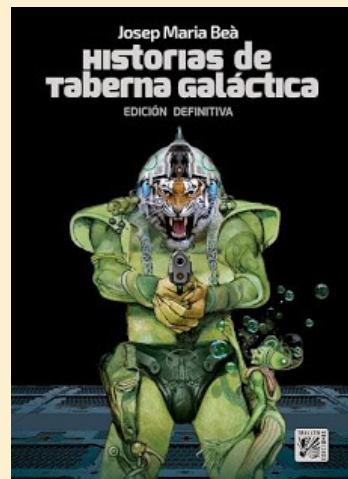
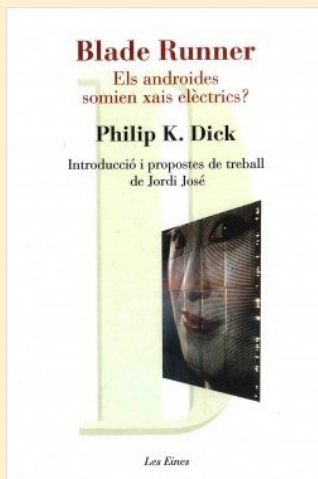
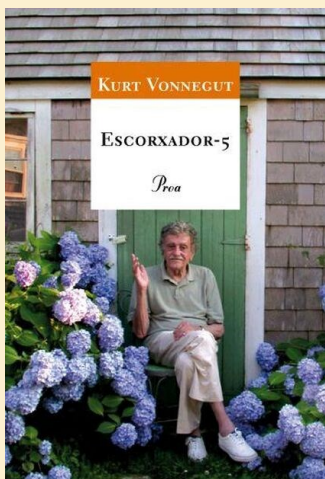
Es menysprea l'humor com a gènere a l'hora de valorar-lo qualitativament?

Jo crec que és una cosa que a tothom agrada, és universal i agraït; però, d'altra banda, l'«acadèmia» o la part més seriosa demostra un cert malestar, perquè no acaben de saber per on agafar-lo. L'humor no es pren les coses seriosament, se segueix veient el riure com una actitud molt banal. Potser si han de llegir un llibre sobre la Guerra Civil, preferiran llegir una comèdia, però si els ho pregunten, diran que prefereixen un llibre espès i sensat sobre el tema. A vegades hi ha una certa vergonya a dir que també es poden llegir llibres d'humor.

Hi ha pocs humoristes que hagin entrat a l'altar de creadors importants d'opinió i hagin estat reconeguts com a tals. Potser Cesc, Perich...

Sí. Per exemple, Jaume Perich és un autor reivindicat i ningú s'avergonyeix de seguir la seva obra. Però si vas amb el *Superlópez* de Jan, no passa el mateix. Costa que se li reconegui el talent.

Quins records destacaries de la teva etapa d'estudiant de Belles Arts?

Va ser una època molt dolenta. Quan vaig entrar-hi, jo ja sabia que volia fer còmics. Allà et miraven com si tinguessis dos anys, et deien que no entenies de què anava l'art, que el que s'havia de fer és la performance. Vaig sortir de la carrera amb un rebuig per bona part de l'art contemporani.

Ara treballes dins l'àmbit de la ciència-ficció. Portes bé el fet d'estar acotat dins dels límits d'un gènere?

M'agrada molt la ciència-ficció, encara que algú pugui pensar que és un gènere menor i sigui injuriat per molts. Els autors treballen dins uns paràmetres determinats, però a la vegada, d'una manera inconscient o intencionada, aconsegueixen parlar de més coses. Una de les meves grans influències és Philip K. Dick. Va començar a publicar uns relats en les revistes dels anys cinquanta molt de gènere, però si li vas traient les capes arribes a trobar una profunda mirada a la realitat. Una visió molt suggeridora del que són els humans, però servida com si fos una obra del tot superficial. Als anys seixanta, la crítica deia que aquesta literatura era per a gent que no sabia llegir. Ara, en canvi, Ray Bradbury o Philip K. Dick són autors molt reivindicats. Aquests canvis de consideració em fan pensar que la discriminació entre autors de baixa i alta cultura queda una mica ridícula al cap dels anys.

Pel que comentes, sembla que et sents més còmode movent-te en el que alguns consideren baixa cultura?

A mi m'agraden més els autors que treballen per sota de la línia del que en diuen alta cultura. No m'interessen tant els creadors que es creuen que el que estan fent és superimportant. Em passa una mica amb els dibuixos d'El Roto. El que fa està molt bé i pot ser interessant, però és un autor que treballa des de la consciència que el que fa és molt profund i es pensa que fa una mena de servei públic. A mi aquest tipus d'intenció prèvia amb resulta antipàtica, suposo que com a herència d'haver fet Belles Arts. M'agrada més la gent que treballa des de la humilitat i des de l'ofici. Acaben fent obres més interessants i els sento més propers.

Els humoristes heu de plantejar possibles solucions als problemes que trac-teu a les vinyetes?

Els humoristes sabem tan poc com la resta de la gent com se soluciona un problema. Com a molt, pots fer que el lector no se senti tan sol. Si hi ha una persona molt empenyada amb una realitat i un humorista ho expressa en una vinyeta, acaba dient: «És això el que jo volia dir». L'autor té les eines per explicar-ho d'una manera interessant i divertida.

Trobes que a la premsa de Madrid es fa un humor diferent del que es fa a Barcelona?

Diria que a Madrid viuen més en primera persona la guerra mediàtica, i això força un posicionament molt clar per part de l'humorista.

A Barcelona he estat pendent de l'humor sobre el «procés», per veure com era, i la veritat és que n'hi ha hagut poc. Les actituds s'anaven posicionant molt a un costat o a un altre. Els humoristes, encara que tinguin una actitud, han de mirar de buscar les vergonyes de tots els corrents. Això en situacions tenses és molt difícil.

Ara, si fas un acudit en xarxes que polaritzi, et trobaràs amb molt gent que t'insulta o d'altra que diu que ets un geni. En funció de si els confirmes o no la seva tesi, aconseguiràs una cosa o una altra, perquè la gent vol tenir la raó. Després, en el fil es comencen a barallar entre ells, sense tenir en compte el teu acudit.

Amb l'aparició de les xarxes, has de tenir presents més paràmetres que abans a l'hora de fer humor?

Les xarxes afecten molt la manera de fer humor. O publiques perquè t'aplaudeixin o perquè t'insultin. Els que comencen ara i només ho poden fer a les xarxes ho tenen complicat. Quan era a *El Jueves*, no sabies res del que opinava la gent del que feies. Com a molt, arribava una carta a la setmana de gent ofesa. La llegies i la tiraves. Ara tot es viu més en directe i et pot influenciar més.

Existeix la censura a les xarxes?

Jo, que em diguin imbècil a les xarxes per un acudit que he fet, no ho considero censura. Forma part dels comentaris sobre la meua obra. Censura seria per mi que vingués un jutge i es posés pel mig o que algú iniciés un boicot contra la meua obra tot intentant que deixi de publicar.

A la premsa sembla que es busquen col·laboradors molt més afins ideològicament que abans?

Sí, és veritat. Abans els humoristes cobraven més i tenien més llibertat per opinar. Ara molts cobren una misèria i han de vigilar el que opinen a les vinyetes.

Alguna vegada has comentat que admires Josep Maria Beà. Ha estat un referent per a tu?

Sí. A *Univers!* hi ha un rerefons del seu àlbum *Historias de taberna galáctica*, perquè Beà era un autor que explicava molt bé una història de ciència-ficció i ho sabia combinar amb un tipus d'humor amb un surrealisme molt divertit. Tot plegat encaixava molt bé amb el que a mi m'agradava. A més, ell havia estudiat a la mateixa escola que jo. Va estudiar vint anys abans que jo en aquesta escola d'Hostafrancs, però encara a l'escola hi havia dibuixos seus.

En Beà va ser el primer dibuixant que vaig conèixer, i vaig ser conscient que havia sortit del mateix lloc que jo. Vaig emmirallar-me en ell. Si se n'havia sortit arribant a ser un professional del dibuix, potser jo podia fer el mateix. Per mi és un referent vital i artístic.

Hi ha hagut un canvi molt important entre la teva generació, que encara té moltes influències del paper, i les que venen al darrere, que bàsicament les prenen d'Internet.

Sí, també és un canvi en la manera en què s'exposen en el seu dia a dia. El tema autobiogràfic, que toco des de fa anys, ara hi ha milers de millenistes que el fan a través de les seves il·lustracions a Instagram. Les xarxes són un sistema perfecte per a l'humor gràfic, perquè és un impacte puntual que penges al moment. El millor és que ja no treballes per a aquí, sinó que ho fas per a tot el món. La llàstima és la tirania dels likes; encara que no ho vulguis, si té molt èxit, tendeixes a reproduir el que has fet perquè ha agradat. Encara que no et doni diners ni més vendes, hi ha com una satisfacció que fa que vulguis repetir allò que et dona premi.

¡Universo!

I si fas un acudit que ningú no comenta i et donen només dos «m'agrada», vas abandonant aquella línia. Això potser podria produir una estandardització de l'humor; però sí que s'ha constituït en una influència. En presentar una obra, tens una estadística perfecta de si ha agradat o no i tot de comentaris que parlen d'ella. Si com a autor tens poca personalitat, et pot conduir a fer les coses d'una determinada manera, i això pot tenir el seu perill.

Alguns humoristes han aconseguit que les editorials els hagin anat a buscar per publicar perquè tenien molts milers de seguidors a les xarxes.

Sí, i al revés també passa; això està fent que les editorials no publiquin alguns autors si no tenen prou seguidors a xarxes. Ve a ser com el «llibre del famós» que sempre s'ha editat i s'ha presentat per Sant Jordi: llibres de futbolistes, llibres de presentadors de televisió... Les editorials pensen que s'estalvien la feina de promoció. Però, al final, les vendes no es corresponen de cap de les maneres amb les expectatives que pot crear el nombre de seguidors.

En aquesta època, es demana que a més de ser un bon autor, s'ha de ser un bon promotor de la pròpia obra. És així?

Sí, és esgotador, perquè a la feina de dibuixant hi sumes el fet d'haver de ser el propi agent de premsa. De totes maneres, penso que si tens una obra prou sòlida, acabarà sortint i veient-se.

Quins autors t'agraden actualment en el camp de l'humor?

M'agrada molt el que fa la Flavita Banana. Es nota que ha begut de la tradició, que és inquieta i ha sabut cavalcar sobre l'onada de les xarxes.

Solid State, Gigamesh, 2019.

Vinyeta de *Slaughterhouse-Five* (Kurt Vonnegut).

En aquest aspecte, el meu plantejament sempre ha estat: si voleu comprar els drets del que faig, serà fantàstic, però jo no col·laboraré en el producte derivat que en feu. Jo no vull deixar de dibuixar còmics, que és el meu paradís de cada dia, per entrar en una disciplina i perdre un any treballant en un projecte d'aquest tipus. El còmic és un mitjà econòmic; si fes una sèrie d'animació amb un pressupost brutal, tindria tota la pressió del món per fer les coses d'una determinada manera. No tinc cap desig ni cap necessitat d'entrar en aquest món.

Als Estats Units, que vulguem o no és el país que marca les tendències culturals al món, ja fa temps que està triomfant allò «políticament correcte». Un moviment interessant, però amb facetes que l'acosten al puritanisme i que poden

arribar a anar en contra de la llibertat d'expressió. Que en penses, com a creador, d'aquest tema?

Hi ha una nova generació que busca que tot el que es fa i es diu sigui políticament correcte, que tots els col·lectius se sentin còmodes. Als Estats Units hi una pressió brutal a l'hora de crear, és molt difícil fer segons què. Algunes d'aquestes barreres les entenc millor, d'altres no tant, potser també per una qüestió generacional. Em preocupa la idea que opinin sobre el que poden llegir els altres.

En quins projectes estàs treballant ara?

Ara he acabat uns còmics infantils en col·laboració amb El Hematocrític, que publicarà Anaya el mes d'abril. També estic amb l'adaptació d'*Escorxador Núm. 5* de Kurt Vonnegut. M'interessa la sàtira humanística que fa dins d'un argument molt boig de ciència-ficció.

Quan acabi aquest projecte, retorno a *Univers!*: vull fer els números del 7 al 10. Ho començaré a finals d'aquest any i ho treballaré també el 2021. L'any que ve vull publicar el segon tom, i després vindrà l'emoció de no saber el que faràs.

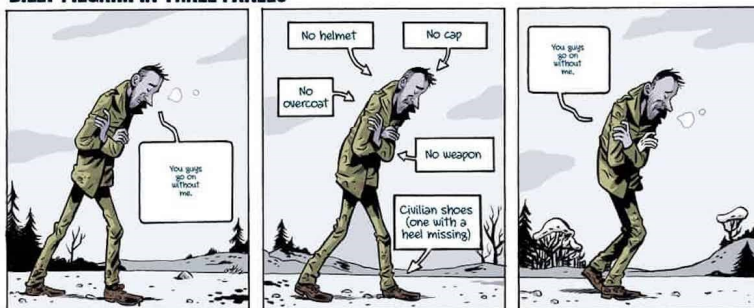
Quin món tindrem quan passi el confinament pel coronavirus?

Tant de bo ho sabés! Avui parlava amb un altre autor de còmics sobre com pot afectar el nostre món. Dèiem que el llibre, en ser una experiència cultural individual, no patiria tantíssim com, per exemple, el teatre o el cinema. Jo crec que seguirem dibuixant i explicant històries. Potser la ficció tindrà una altra funció en aquest nou món que ens ve a sobre? Ja ho veurem...

RONALD WEARY IN THREE PANELS

BILLY PILGRIM IN THREE PANELS

THE SCOUTS IN THREE PANELS

Vinyetes de *Slaughterhouse-Five* (Kurt Vonnegut).

humoristan

<http://humoristan.org/>

12 de Maig de 2020

<http://humoristan.org>,

Albert Monteys

Jordi Riera Pujal